

КАФЕДРА ОПЕРНО-СИМФОНІЧНОГО ДИРИГУВАННЯ

Виконавська практика в оперному театрі

Освітній ступінь	бакалавр		
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»	Курс	2-4
		Семестр	3-8
Освітньо-професійна програма	«Диригування : Хорове диригування/Оперно-симфонічне диригування»		
Статус	обов'язкова	ECTS	5
		Годин	390
		Практичні заняття	300
		Самостійна робота	90
Форма контролю	Заліки (3,6,8 семестри)		

Інформація викладача

ПІБ	Здоренко Віктор Михайлович, народний артист України, професор, завідувач кафедри оперно-симфонічного диригування Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського
e-mail	kafedraopsymph@gmail.com
ПІБ	Стець І.І. викладач кафедри оперно-симфонічного диригування Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського
Профіль викладача	ORCID ID 0009-0008-2616-0164
e-mail	stetskivan@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: опанування специфікою роботи з солістами, вокальними ансамблями, хором, оркестром, мімансом, балетом та режисером в контексті професійної діяльності оперного диригента.

Завдання:

- усвідомлення сутності професії оперного диригента, його функцій, завдань і специфіки діяльності;
- розуміння основоположних засад оперного диригування;
- володіння прийомами техніки оперного диригування;
- володіння специфікою роботи з солістами, вокальними ансамблями, хором, оркестром, мімансом та балетом, режисером принципами їх взаємодії у досягненні цілісності оперної вистави;
- **У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:**
  - особливості взаємодії з колегами по творчому цеху в оперному театрі;
  - специфіку професійної діяльності оперного диригента, його функціональні обов'язки і завдання;
  - основоположні засади диригентської майстерності, елементи техніки оперного диригента;
  - методологію роботи оперного диригента з солістами, вокальними ансамблями, хором, оркестром, мімансом та балетом, принципи їх взаємодії у досягненні цілісності оперної вистави;
- **вміти:**
  - враховувати специфіку діяльності оперного диригента в контексті виконання його професійних функцій і завдань;
  - спиратися на основоположні засади оперного диригування в контексті роботи над оперною виставою;
  - застосовувати методологію роботи оперного диригента з солістами, вокальними ансамблями, хором, оркестром, мімансом та балетом, принципи їх взаємодії у досягненні цілісності оперної вистави.

Перелік тем

- Тема № 1. Диригування симфонічним оркестром: сутність, функції, завдання
- Тема № 2. Етапи роботи над симфонічною партитурою – практичний аспект
- Тема № 3. Самоконтроль та засоби впливу як основоположні методи виконавської діяльності оперно-симфонічного диригента
- Тема № 4. Методи роботи з симфонічним оркестром – практичні рекомендації
- Тема № 5. Основи практичної роботи з симфонічним оркестром: завдання, викликів та методи їх вирішення
- Тема № 6. Формування практичних навичок в опануванні техніки диригування акомпанементу
- Тема № 7. Значення класичного репертуару у формуванні стилістичних особливостей симфонічного диригента
- Тема № 8. Аналіз та підсумок проведеної роботи з урахуванням зауважень та рекомендацій викладача
- Тема № 9. Стилiстичні риси епохи романтизму в диригуванні
- Тема № 10. Етапи роботи над симфонічною партитурою епохи романтизму
- Тема № 11. Вдосконалення мануальної техніки з урахуванням стилістики різних епох
- Тема № 12. Методи роботи диригента над репертуаром епохи романтизму у симфонічному оркестрі
- Тема № 13. Основи практичної роботи диригента з симфонічним оркестром на прикладі репертуару епохи романтизму

- Тема № 14. Формування практичних навичок в опанування технікою диригування акомпанементу періоду епохи романтизму
- Тема № 15. Роль та значення репертуару у формуванні стилістичних особливостей диригента симфонічного оркестру.
- Тема № 16. Аналіз проведеної роботи та підведення підсумків з урахуванням поточних зауважень викладача
- Тема № 17. Стилiстичнi особливостi диригування репертуару зарубiжних композиторiв
- Тема № 18. Етапи роботи над симфонічною партитурою зарубіжних композиторів
- Тема № 19. Вдосконалення мануальної техніки диригента – специфіка та стилістичні особливості епохи
- Тема № 20. Методи роботи студента-диригента з симфонічним оркестром над репертуаром зарубіжних композиторів
- Тема № 21. Основи практичної роботи студента-диригента з симфонічним оркестром на прикладі репертуару зарубіжних композиторів
- Тема № 22. Оволодіння технікою диригування акомпанементу та формування практичних навичок на зразках творів зарубіжних композиторів
- Тема № 23. Значення репертуару зарубіжних композиторів у формуванні стилістичних особливостей симфонічного диригента
- Тема № 24. Підсумковий аналіз проведеної роботи з урахуванням зауважень викладача
- Тема № 25. Диригування творами сучасних композиторів, стилістичні засади
- Тема № 26. Етапи роботи над симфонічною партитурою сучасних композиторів – методи практичного втілення
- Тема № 27. Усвідомлення та втілення практичних засад мануальної техніки на творчому доробку сучасних композиторів
- Тема № 28. Робота студента над репертуаром сучасних композиторів з симфонічним оркестром
- Тема № 29. Методи практичного втілення студента-диригента з симфонічним оркестром в роботі над репертуаром сучасних композиторів
- Тема № 30. Оволодіння технікою диригування акомпанементу та формування практичних навичок на зразках творів сучасних композиторів
- Тема № 31. Роль і значення репертуару сучасних композиторів у формуванні стилістичних особливостей симфонічного диригента.
- Тема № 32. Підсумковий аналіз проведеної роботи з урахуванням зауважень викладача

Форми та технології навчання

В опануванні знаннями і навичками з дисципліни «Виконавська практика в оперному театрі» застосовуються активні методи навчання, які дозволяють студенту підвищити індивідуальну майстерність у творчій діяльності, та його спроможність до вирішення майбутніх професійних завдань. До тих, що відповідають специфіці дисципліни «Виконавська практика в оперному театрі» й активізують розвиток творчих здібностей студента, відносяться наступні методи навчання: тренінг психічного апарату актора, метод фізичної дії та систему побудови логіки поведінки персонажа. Навчальний процес побудований на двох складових — це пасивна та активна практики.

До пасивної відноситься опрацювання матеріалу курсу з здобувачів 2-4 курсів, а саме: відвідування та аналіз здобувачами репетицій та вистав провідних театрів Києва (Національна опера України, Національний академічний театр оперети, Київський муніципальний академічний театр для дітей та юнацтва та інших театрів країни, Опера студія НМАУ ім. П.Чайковського).

До активної практики відноситься робота з трупною оперної студії Національної музичної академії України, а саме проведення репетицій з вокалістами, оркестром, концертмейстерами та співпраця з режисерами.

Навчальні ресурси

Нотний матеріал відповідно до оперно-симфонічного репертуару, музикознавча та методична література за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії, інтернет-ресурси. Репетиційні приміщення в навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надається для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно розкладу. За умови дистанційного навчання під час карантину або форс мажорних обставин, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали студенти можуть знаходити на сайті бібліотеки Академії <http://lib.knmau.com.ua>.

Методи контролю

В кінці 3, 6, 8 семестру студенти проходять підсумкову атестацію у вигляді заліку, сутність яких полягає у перевірці набутих знань і сформованих навичок в опануванні майстерності диригента. Підсумковий контроль складається з двох частин: практичної – показу виконавської програми (або уривків з програми) у вигляді виконання однієї дії з опери (за вибором), або одноактної опери в режисерському прочитанні здобувачів кафедри оперної режисури з вокалістами та концертмейстером під фортепіано; та теоретичної – колоквіуму.

Поточний (міжсесійний) контроль:

- вербальний: співбесіда, експрес-опитування;
- аналітичний: аналіз самопідготовки студента;
- практичний: виконання вправ, практичний показ;

Підсумковий контроль:

- вербальний: колоквіум;
- практичний: диригування твором, або частин з твору.

Результати складання заліків оцінюються за 100-бальною шкалою.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування оперних, балетних вистав, концерти за участю симфонічних оркестрів з метою визначення принципів формування репертуарної політики.	15
2.	Відвідування практичних занять	25
3.	Самостійна робота	10
4.	Заліки (показ виконавської програми)	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

90–100–А– відмінно

Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань, особистий творчий внесок у створення художнього образу та драматургії музичного твору. Вичерпна і розгорнута відповідь на питання колоквиуму з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців.

82–89–В– добре

Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору. ґрунтовна відповідь на питання колоквиуму з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців.

74–81–С– добре

повна відповідь на питання колоквиуму з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.

64–73–D– задовільно

відповідь на питання колоквиуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.

60–63–Е– задовільно

відповідь на питання колоквиуму в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, граничних навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.

35–59–FX– незадовільно

(з можливістю повторного складання)

відповідь на питання колоквиуму в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань, недостатня сформованість навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.

0–34–F– незадовільно

(з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

відповідь на питання колоквиуму на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань, відсутність навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.

Інклюзивне навчання

Передбачене викладання навчальної дисципліни для студентів з особливими освітніми потребами.

Навчання іноземною мовою (за потреби)

За потреби навчальна дисципліна може викладатися англійською мовою. За бажанням студентів допускається вивчення матеріалу за допомогою англійськомовних онлайн-курсів за тематикою, яка відповідає тематиці конкретних занять.

Неформальна освіта

Впродовж вивчення навчальної дисципліни передбачається участь студентів у концертних, просвітницьких та культурно-виховних заходах, майстер класах, відвідування культурно-мистецьких проєктів, театрів, мистецьких експозицій та виставок, музичних фестивалів, конкурсів тощо.

Рекомендована література

1. Венедиктов Л.М. Академік оперного мистецтва (Про діяльність В.С.Тольби) // Виконавські школи вищих навчальних закладів України:Зб. Ст.. – К.: Київська держ. консерваторія імені П.І.Чайковського, 1990
2. Вірановський Г. Музично-теоретичні системи. –К.: Музична Україна, 1978
3. Володимир Рожок – «Степан Турчак», Либідь, 2013р.
4. Грінченко О. Історія української музики – К., 1922.
5. Гулеско І.І. «Реквієм» Моцарта (До проблеми відродження старовинних жанрів): Навчальний посібник. –Харків, 1998
6. Завадинський Д. - “Вибір тактових схем - Питання диригентської
7. Завадинський Д. Вибір тактових схем // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна,1980
8. Іконник В.М. “Культура інтонації”. К.: Рукопис, 1969.
9. Історія української музики: в 6 т. – К. : Наукова думка, 1989 –т. 1-2; 1990 –т.3; 1992 –т.4
10. Історія української музики: У 4 т. – К., 1989, 1990, 1992.
11. Канерштейн М. Про методику навчання диригентів // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
12. Колеса М. Навчання студента-диригента в класі по спеціальності //Українська музика. – К.: Музична Україна, 1972
13. Колеса М. Основи техніки диригування. –К.: Держвид., 1960
14. Кофман Р. Виховання диригента: Психологічні особливості. – К.: Музична Україна, 1986.
15. Москаленко В. До визначення поняття «Музичне мислення» // Українське музикознавство. – Вип.. 28. – К.: НМАУ, 1998
16. Рожок В. Стефан Турчак (до проблеми творчого методу диригента) // Наук.вісник НМАУ імені П.І.Чайковського. Музичне виконавство. – Вип.. 2. – К., 1999
17. Тольба В.С. – “Проблеми виконавства, Питання диригентської майстерності”. К.: Музична Україна, 1980.
18. Charles Munch – “I Am A Conductor” , Oxford University Press (January 1, 1955).
19. Richard Osborne – “Herbert Von Karajan: A life in Music”, Northeastern University Press; 1st Edition (March 30, 2000).
20. Daniel Barenboim – “A life in Music”, Arcade; 1st edition (August 1, 2013).
21. Leonard Bernstein – “The Joy of Music”, Amadeus; Illustrated edition (December 1, 2004).
22. Ernest Ansermet – “Les fondements de la musique dans la conscience humaine et autres ecrits”, French edition, Mass Market Paperback, November 20, 1989.

23. Harvey Sachs – “Toscanini Musician of conscience”, Liveright; 1st Edition (June 27, 2017).
24. Felix Weingartner – “On the Performance of Beethoven’s Symphonies and Other Essays”, Dover Publications; Reprint edition (October 26, 2004).
25. Hector Berlioz – “Les soirées de l’orchestre”, Kindle Edition (French Edition), March 30, 2011.